

Генерална скупштина

Дистр.: Општа
21. октобар 2015.

Седамдесето заседање
Тачке дневног реда 15 и 116

Резолуција усвојена на Генералној скупштини 25. септембра 2015.

(без консултација с Главним одбором [A/70/L.1])

70/1. Трансформација нашег света: Агенда за одрживи развој до 2030. године

Генерална скупштина

усваја следећи документ, настао на самиту Уједињених нација за усвајање развојне агенде после 2015. године:

Трансформација нашег света: Агенда за одрживи развој до 2030. године

Преамбула

Агенда представља план деловања у корист људи, планете и просперитета. Њен циљ је и да учврсти светски мир у условима веће слободе. Искорењивање сиромаштва у свим његовим облицима и димензијама, укључујући екстремно сиромаштво, препознајемо као највећи глобални изазов и нужан услов одрживог развоја.

Овај план ће спроводити све земље и све заинтересоване стране, делујући у партнерству заснованом на сарадњи. Решени смо да човечанство ослободимо тираније сиромаштва и немаштине, као и да излечимо и заштитимо нашу планету. Решени смо да предузмемо смеле кораке ка преображају, преко потребном како би се свет преусмерио на пут одрживости и отпорности. На почетку овог заједничког путовања обећавамо да нико неће бити изостављен.

Седамнаест циљева одрживог развоја и 169 потциљева које данас објављујемо показују обим и амбицију ове нове, универзалне Агенде. Они треба да се надовежу на Миленијумске циљеве развоја и доврше оно што њима није постигнуто. Њихова сврха је остваривање људских права за све и постизање родне равноправности и оснаживања свих жена и девојчица. Ови циљеви и потциљеви су интегрисани, међусобно нераздвојиви и равномерно обухватају три димензије одрживог развоја: економску, друштвену и еколошку.

Циљеви и потциљеви подстаћи ће деловање у следећих петнаест година у областима од кључног значаја за човечанство и планету.

Људи

Решени смо да окончамо сиромаштво и глад, у свим облицима и димензијама, и да обезбедимо да сва људска бића могу да остваре свој потенцијал на достојанствен и равноправан начин у здравом окружењу.

Планета

Решени смо да заштитимо планету од деградације, између осталог, и одрживом потрошњом и производњом, одрживим управљањем њеним природним ресурсима и предузимањем хитних активности у области климатских промена, да би се задовољиле потребе садашње и будућих генерација.

Просперитет

Решени смо да обезбедимо да сва људска бића могу да живе просперитетан и испуњен живот и да се привредни, друштвени и технолошки напредак одвијају у складу с природом.

Мир

Решени смо да подстичемо мирна, праведна и инклузивна друштва у којима нема страха и насиља. Не може бити одрживог развоја без мира, нити мира без одрживог развоја.

Партнерство

Решени смо да за спровођење Агенде мобилишемо потребна средства посредством обновљеног Глобалног партнерства за одрживи развој, у духу снажније глобалне солидарности, с посебним акцентом на потребе најсиромашнијих и најугроженијих, и уз учешће свих земаља, свих заинтересованих страна и свих људи.

Међусобна повезаност и интегрисана природа Циљева одрживог развоја од кључног су значаја у настојању да се обезбеди остварење нове Агенде. Ако остваримо све своје амбиције из Агенде, животи свих људи биће далеко бољи, а наш свет ће се променити набоље.

Декларација

Увод

1. Ми, шефови држава и влада и високи представници, на састанку у седишту Уједињених нација, одржаном од 25. до 27. септембра 2015. године, у години када организација слави седамдесету годишњицу, усвојили смо данас нове глобалне Циљеве одрживог развоја.

2. У име народа којима служимо, донели смо историјску одлуку о свеобухватном, далекосежном скупу универзалних и трансформативних Циљева и потциљева усмерених ка људима. Обавезујемо се да ћемо неуморно радити на потпуном спровођењу ове агенде до 2030. године. Свесни смо да је искорењивање сиромаштва у свим његовим облицима и димензијама, укључујући екстремно сиромаштво, највећи глобални изазов и нужан услов одрживог развоја. Посвећени смо постизању одрживог развоја у три његове димензије – економској, друштвеној и еколошкој – на уравнотежен и интегрисан начин. Такође ћемо наставити остваривање Миленијумских циљева развоја, и тежити да довршимо послове који су у оквиру њих остали незавршени.

3. Решени смо да, од данас до 2030. године, свуда окончамо сиромаштво и глад, да се боримо против неједнакости унутар земаља и међу њима, да градимо мирна, праведна и инклузивна друштва, да штитимо људска права и промовишемо родну равноправност и оснаживање жена и девојчица, као и да обезбедимо трајну заштиту планете и њених природних ресурса. Решени смо да створимо услове за одржив, инклузиван и континуиран привредни раст, заједнички просперитет и достојанствен рад за све, узимајући у обзир различите степене развијености и капацитета држава.

4. На почетку овог великог заједничког путовања обећавамо да нико неће бити изостављен. Пошто смо свесни да је достојанство људског бића од суштинског значаја, желимо да циљеви и потциљеви буду остварени за све државе и народе и све делове друштва. Настојаћемо да допремо до оних који су најдаље од оних на врху.

5. По свом обиму и значају ова агенда је без преседана. Прихватиле су је све земље и односи се на све, узимајући у обзир различите околности, капацитете и ниво развоја у земљама, уз поштовање националних политика и приоритета. Реч је о универзалним циљевима и потциљевима који се односе на цео свет, једнако на развијене земље и на земље у развоју. Ови циљеви и потциљеви интегрисани су и нераздвојиви, и равномерно обухватају три димензије одрживог развоја: економску, друштвену и еколошку.

6. Циљеви и потциљеви резултат су интензивних јавних консултација и сарадње с цивилним друштвом и другим заинтересованим странама из целог света, где је посебна пажња посвећена гласовима најсиромашнијих и најугроженијих, а које су трајале више од две године. Консултације су обухватиле драгоцен рад Отворене радне групе Генералне скупштине за Циљеве одрживог развоја, као и Уједињених нација, чији је генерални секретар у децембру 2014. године представио обједињен извештај.

Наша визија

7. Овим циљевима и потциљевима утврђујемо изузетно амбициозну и преображујућу визију. Замишљамо свет без сиромаштва, глади, болести и немаштине, у којем ће живот напредовати. Замишљамо свет без страха и насиља. Свет опште писмености. Свет праведног и универзалног приступа квалитетном образовању на свим нивоима, приступа здравственој и социјалној заштити, у којем је обезбеђено физичко, ментално и социјално благостање. Свет у којем потврђујемо своју посвећеност људском праву на исправну воду за пиће и санитарне услове и у којем је хигијена побољшана, у којем има довољно исправне, приступачне и квалитетне хране. Свет у којем су људска насеља безбедна, отпорна и одржива, и у којем је свима обезбеђен приступ поузданој и одрживој енергији, коју људи могу себи да приуште.

8. Замишљамо свет универзалног поштовања људских права и људског достојанства, владавине права, правде, једнакости и без дискриминације, у којем се поштују раса, етничка припадност и

културна разноликост, као и свет једнаких могућности за потпуно остваривање људских потенцијала које доприносе заједничком просперитету. Свет који улаже у своју децу и у којем свако дете расте у окружењу без насиља и искоришћавања. Свет у којем свака жена и девојчица ужива пуну родну равноправност и из кога су уклоњене све законске, друштвене и економске баријере за њихово оснаживање. Праведан, правичан, толерантан, отворен и друштвено инклузиван свет у којем су задовољене потребе најугроженијих.

9. Замишљамо свет у којем свака земља бележи континуиран, инклузиван и одржив привредни раст и нуди достојанствен рад за све. Свет у којем су обрасци потрошње и производње, и коришћење свих природних ресурса – од ваздуха до земљишта, од река, језера и подземних издана до океана и мора – одрживи. Свет у којем су демократија, добро управљање и владавина права, као и подстицајно окружење на државном и међународном нивоу, од кључног значаја за одрживи развој, укључујући континуирани и инклузивни привредни раст, друштвени развој, заштиту животне средине и искорењивање сиромаштва и глади. Свет у којем су развој и примена технологије прилагодљиви, у ком се води рачуна о клими и поштује биодиверзитет. Свет у којем човечанство егзистира у складу с природом, и у којем су дивље врсте, као и сва друга жива бића, заштићени.

Заједнички принципи и одређења

10. Нова Агенда се води циљевима и начелима Повеље Уједињених нација, укључујући пуно поштовање међународног права. Темелји се на Универзалној декларацији о људским правима,¹ међународним уговорима о људским правима, Миленијумској декларацији² и исходима Светског самита 2005. године.³ Агенда се ослања и на друге инструменте, као што је Декларација о праву на развој.⁴

11. Потврђујемо исходе свих најважнијих конференција и самита Уједињених нација, који су поставили чврсте темеље за одрживи развој и помогли да се уобличи нова Агенда. Ту спадају Декларација о животnoj средини и развоју из Рија,⁵ Светски самит о одрживом развоју, Светски самит за друштвени развој, Програм деловања Међународне конференције о становништву и развоју,⁶ Платформа за деловање из Пекинга⁷ и Конференција Уједињених нација о одрживом развоју. Такође потврђујемо активности које су уследиле након ових конференција, укључујући резултате Четврте конференције Уједињених нација о најмање развијеним земљама, Треће међународне конференције о малим острвским државама у развоју, Друге конференције Уједињених нација о земљама у развоју без излаза на море и Треће светске конференције Уједињених нација о смањењу ризика од катастрофа.

12. Потврђујемо сва начела Декларације о животnoj средини и развоју из Рија, укључујући, између осталог, начело заједничке али диференциране одговорности, како се наводи у начелу 7 Декларације.

13. Изазови и одређења препознати на овим значајним конференцијама и самитима међусобно су повезани и захтевају интегрисана решења. Њихово делотворно решавање захтева нов приступ. Одрживи развој препознаје да су искорењивање сиромаштва у свим његовим облицима и димензијама, борба против неједнакости унутар земаља и међу њима, очување планете, стварање континуираног, инклузивног и одрживог привредног раста и подстицање друштвене инклузије међусобно повезани и узајамно зависни.

¹ Резолуција 217 А (III)

² Резолуција 55/2

³ Резолуција 60/1

⁴ Резолуција 41/128, анекс

⁵ *Извештај с Конференције Уједињених нација о животnoj средини и развоју, Рио де Жанеиро, 3–14. јуна 1992. године*, том I, Резолуције усвојене на Конференцији (публикација Уједињених нација, бр. E.93.I.8 и исправка), Резолуција 1, анекс I.

⁶ *Извештај с Међународне конференције о популацији и развоју, Каиро, 5–13. септембра 1994. године* (публикација Уједињених нација, бр. E.95.XIII.18), поглавље I, Резолуција 1, анекс.

⁷ *Извештај с Четврте светске конференције о женама, Пекинг, 4–15. септембра 1995. године* (публикација Уједињених нација, бр. E.96.IV.13), поглавље I, Резолуција 1, анекс II.

Наш свет данас

14. Састајемо се у време огромних изазова за одрживи развој. Милијарде наших грађана и даље живи у сиромаштву и ускраћен им је достојанствен живот. Неједнакости унутар земаља и међу њима све су израженије. Присутне су огромне разлике у могућностима, богатству и моћи. Родна неравноправност и даље је кључни изазов. Незапосленост, нарочито незапосленост младих, представља велики проблем. Глобалне здравствене претње, учесталије и интензивније природне катастрофе, све раширенији сукоби, насилни екстремизам, тероризам и пратеће хуманитарне кризе, као и присилно расељавање људи, прете да пониште добар део напретка оствареног последњих деценија. Исцрпљивање природних ресурса и негативни утицаји деградације животне средине, укључујући десертификацију, сушу, деградацију земљишта, недостатак слатке воде и губитак биодиверзитета, допуњују и погоршавају списак изазова с којима се човечанство суочава. Климатске промене су један од највећих изазова нашег времена, и њихов негативан утицај подрива способност свих земаља да постигну одрживи развој. Повећање глобалне температуре, пораст нивоа мора, закисељавање океана и други ефекти климатских промена озбиљно утичу на приобална подручја и приобалне земље чија је територија на ниској надморској висини, укључујући бројне најмање развијене земље и мале острвске државе у развоју. Угрожен је опстанак многих друштава, али и биолошких система подршке животу на нашој планети.

15. Међутим, ово је и време изванредних прилика. Остварен је знатан напредак у решавању бројних развојних изазова. Стотине милиона људи изашло је из екстремног сиромаштва у прошлој генерацији. Приступ образовању је у великој мери побољшан, како за дечаке тако и за девојчице. Ширење информационо-комуникационе технологије и глобална повезаност имају велики потенцијал да убрзају људски напредак, да премосте дигитални јаз и да развију друштва знања, као што то имају и научно-технолошке иновације у различитим областима, од медицине до енергетике.

16. Пре скоро петнаест година представљени су Миленијумски циљеви развоја, који су обезбедили важан оквир за развој, и у великом броју области остварен је значајан напредак. Међутим, напредак је неуједначен, нарочито у Африци, најмање развијеним земљама, земљама у развоју без излаза на море и малим острвским државама у развоју, а за поједине Миленијумске циљеве развоја и даље није остварен одговарајући напредак, нарочито оне који се односе на здравље мајки, новорођенчади и деце, као и репродуктивно здравље. Потврђујемо посвећеност пуној реализацији свих Миленијумских циљева развоја, укључујући оне у којима није остварен одговарајући напредак, а посебно пружањем усмерене и веће подршке најмање развијеним земљама и другим земљама у посебним ситуацијама, у складу са одговарајућим програмима подршке. Нова Агенда се надовезује на Миленијумске циљеве развоја с намером да доврши оно што њима није постигнуто, нарочито када је реч о помоћи најугроженијима.

17. Својим опсегом, у сваком случају, оквир који данас објављујемо сеже много даље од Миленијумских циљева развоја. Поред перманентних развојних приоритета, као што су искорењивање сиромаштва, здравље, образовање и прехранбена безбедност и исхрана, њиме се утврђује широк спектар економских, друштвених и еколошких циљева. Овај оквир такође обећава мирнија и инклузивнија друштва и, што је веома битно, дефинише алате за имплементацију тога. Као одраз интегрисаног приступа за који смо се одлучили, сви нови Циљеви и потциљеви дубоко су међусобно повезани и садрже елементе који се односе на више њих.

Нова Агенда

18. Данас објављујемо 17 Циљева одрживог развоја са 169 повезаних потциљева, који су интегрисани и нераздвојиви. Никада се раније светски лидери нису обавезали на заједничко деловање и прегнуће у погледу толико широке и универзалне стратешке агенде. Заједно започињемо пут ка одрживом развоју и колективно се посвећујемо постизању глобалног развоја и сарадње у којој су „сви на добитку“, а која може донети огромне користи свим земљама и свим деловима света. Потврђујемо да свака држава има и да ће слободно уживати пун трајан суверенитет над свим својим богатствима, природним ресурсима и економским активностима. Спроводићемо Агенду у корист свих, данашње генерације и будућих генерација. Тиме

потврђујемо посвећеност међународном праву и истичемо да ће се Агенда спроводити у складу с правима и обавезама држава према међународном праву.

19. Потврђујемо значај Универзалне декларације о људским правима, као и других међународних инструмената који се односе на људска права и међународно право. Истичемо одговорност свих држава да, у складу с Повельом Уједињених нација, поштују, штите и промовишу људска права и основне слободе за све, без икакве разлике по основу расе, боје коже, пола, језика, вероисповести, политичког или другог опредељења, националног или друштвеног порекла, имовинског стања, рођења, инвалидитета или неког другог статуса.

20. Постизање родне равноправности и оснаживање жена и девојчица представљаће кључан допринос напретку по свим Циљевима и потциљевима. Остваривање пуног људског потенцијала и одрживог развоја није могуће ако се једној половини човечанства и даље ускраћују пуна људска права и могућности. Жене и девојчице морају имати једнак приступ квалитетном образовању, економским ресурсима и учешћу у политичком животу, као и једнаке могућности као мушкарци и дечаци у погледу запошљавања, преузимања водећих улога и одлучивања на свим нивоима. Радићемо на знатном повећању улагања како би се премостио јаз између родова и ојачала подршка институцијама у погледу родне равноправности и оснаживања жена на глобалном, регионалном и националном нивоу. Сви облици дискриминације и насиља над женама и девојчицама биће елиминисани, уз ангажовање и мушкараца и дечака. Систематско увођење родне перспективе у спровођење Агенде од кључног је значаја.

21. Нови Циљеви и потциљеви ступиће на снагу 1. јануара 2016. године, и усмераваће одлуке које ћемо доносити у следећих петнаест година. Сви ћемо радити на спровођењу Агенде у својим земљама и на регионалном и глобалном нивоу, узимајући у обзир различите околности, капацитете и степене развоја у земљама и поштујући националне политике и приоритете. Поштоваћемо простор држава да слободно спроводе сопствене политике у постизању континуираног, инклузивног и одрживог привредног раста, нарочито држава у развоју, уз истовремено поштовање релевантних међународних правила и обавеза. Увиђамо, такође, значај регионалних и подрегионалних димензија, регионалне економске интеграције и узајамног повезивања у одрживом развоју. Регионални и подрегионални оквири могу да олакшају делотворно претаканье политика одрживог развоја у конкретне активности на националном нивоу.

22. У својој тежњи ка постизању одрживог развоја свака земља се суочава са специфичним изазовима. Најугроженије земље – посебно афричке земље, најмање развијене земље, земље у развоју без излаза на море и мале острвске државе у развоју – заслужују посебну пажњу, као и земље у којима су сукоби у току или су недавно престали. Озбиљни изазови постоје и у многим земљама са средњим нивоом дохотка.

23. Људи који су угрожени морају бити оснажени. У оне чијим се потребама Агенда бави спадају сва деца, млади, особе са инвалидитетом (од којих више од 80 одсто живи у сиромаштву), особе које живе са ХИВ-ом / оболели од сиде, старије особе, аутохтони народи, избеглице и интерно расељене особе и мигранти. Решени смо да предузмемо даље делотворне мере и радње, у складу с међународним правом, да се уклоне препреке и ограничења, ојача подршка и задовоље посебне потребе људи који живе у подручјима погођеним сложеним хуманитарним ситуацијама и подручјима погођеним тероризмом.

24. Предани смо у намери да се оконча сиромаштво у свим његовим облицима и димензијама, укључујући искорењивање екстремног сиромаштва до 2030. године. Сви људи морају постићи основни животни стандард, између осталог, и путем система социјалне заштите. Такође смо одлучни да се оконча глад, и да се као приоритет постигне прехранбена безбедност, те да се стане на крај свим облицима неухрањености. У том смислу, потврђујемо значајну улогу и инклузивни карактер Комитета за светску сигурност хране и поздрављамо Декларацију о исхрани и Оквир за деловање из Рима.⁸ Определићемо средства за развој руралних подручја и одрживу пољопривреду и рибарство, подршку малим пољопривредницима, посебно женама пољопривредницима, сточарима и рибарима у земљама у развоју, нарочито најмање развијеним земљама.

⁸ Светска здравствена организација, документ ЕБ 136/8, анекси I и II.

25. Обавезујемо се на пружање инклузивног и праведног квалитетног образовања на свим нивоима – у раном детињству, основном, средњем, терцијарном, техничком и стручном. Сви људи, без обзира на пол, старост, расу или етничку припадност, као и особе са инвалидитетом, мигранти, аутохтони народи, деца и млади, нарочито они у осетљивим ситуацијама, морају имати приступ могућностима целоживотног учења, које ће им помоћи да стекну знање и вештине потребне да искористе сопствене могућности и у потпуности учествују у друштву. Настојаћемо да деца и младима пружимо подстицајно окружење за потпуно остварење њихових права и могућности, и на тај начин помоћи својим земљама да искористе демографску дивиденду, између осталог, и у безбедним и кохезивним заједницама и породицама.

26. У циљу унапређења физичког и менталног здравља и добробити, као и продужетка очекиваног животног века свих људи, морамо постићи универзалну покривеност здравственим осигурањем и приступ квалитетној здравственој заштити. Нико не сме бити изостављен. Обавезујемо се да ћемо убрзати досад остварен напредак у смањењу смртности новорођенчади, деце и мајки, тако што ћемо пре 2030. искоренити све такве смртне случајеве који се могу спречити. Посвећени смо обезбеђивању универзалног приступа услугама сексуалне и репродуктивне здравствене заштите, укључујући планирање породице, информисање и образовање. Такође ћемо убрзати темпо напретка у борби против маларије, сиде, туберкулозе, хепатитиса, еболе и осталих заразних болести и епидемија, између осталог, и решавањем проблема све присутније антимикробске отпорности и проблема занемарених болести које погађају земље у развоју. Посвећени смо превенцији и лечењу незаразних болести, укључујући поремећаје у понашању и развоју и неуролошке поремећаје, који представљају велики изазов за одрживи развој.

27. Настојаћемо да изградимо јаке економске темеље за све наше земље. Континуирани, инклузивни и одрживи привредни раст од кључне је важности за просперитет, а он је могућ само уколико се богатство прерасподели и реши питање неједнакости у приходима. Радићемо на изградњи динамичних, одрживих и иновативних економија усмерених на људе и посебно подстицати запошљавање младих и економско оснаживање жена, као и достојанствен рад за све. Искоренићемо присилни рад и трговину људима и окончати дечји рад у свим његовим облицима. Све земље ће имати користи од здраве и образоване радне снаге са знањем и вештинама потребним за продуктиван рад, испуњен задовољством, и пуно учешће у друштву. Ојачаћемо производне капацитете најмање развијених земаља у свим секторима, између осталог, и структурном трансформацијом. Усвојићемо политике којима се повећавају производни капацитети, продуктивност и продуктивна запосленост, финансијска инклузија, одржива пољопривреда, сточарство, рибарство, одржив индустријски развој, универзалан приступ доступним, поузданим, одрживим и модерним енергетским услугама, одрживи саобраћајни системи, као и квалитет и отпорност инфраструктуре.

28. Обавезујемо се да ћемо темељно мењати начине на које наша друштва производе и конзумирају производе и услуге. Владе, међународне организације, пословни сектор и остали недржавни актери и појединци морају да допринесу промени неодрживих образаца потрошње и производње, између осталог, мобилизацијом, из свих извора, финансијске и техничке помоћи у циљу јачања научних, технолошких и иновативних капацитета земаља у развоју, како би могле да се крећу у правцу одрживијих образаца потрошње и производње. Подстичемо спровођење Десетогодишњег оквира програма о одрживим обрасцима потрошње и производње. Све земље, предвођене развијеним земљама, треба да предузму радње у том циљу, узимајући у обзир развој и могућности земаља у развоју.

29. Свесни смо позитивног доприноса миграната инклузивном расту и одрживом развоју. Такође смо свесни да је међународна миграција вишедимензионална стварност од великог значаја за развој земаља порекла, транзита и одредишта, која захтева кохерентне и свеобухватне одговоре. Сарађиваћемо на међународном нивоу како би миграције биле безбедне, уређене и регуларне, уз пуно поштовање људских права, и како бисмо обезбедили хумано поступање према мигрантима, без обзира на миграциони статус, избеглицима и расељеним лицима. Таква сарадња треба такође да ојача отпорност заједница које примају избеглице, посебно у земљама у развоју. Истичемо право миграната да се врате у своју земљу и подсећамо да државе морају својим држављанима који се враћају обезбедити да буду на одговарајући начин примљени.

30. На државе се апелује да се суздрже од проглашавања и примене једностраних економских, финансијских или трговинских мера које нису у складу с међународним правом и Повешом Уједињених нација, а које спречавају постизање пуног економског и друштвеног развоја, посебно у земљама у развоју.

31. Признајемо Оквирну конвенцију Уједињених нација о климатским променама⁹ за главни међународни, међувладин форум за преговоре о глобалном одговору на климатске промене. Решени смо да одлучно приступимо решавању опасности које долазе од климатских промена и деградације животне средине. Глобална природа климатских промена захтева најширу могућу међународну сарадњу ради што бржег смањења глобалне емисије гасова са ефектом стаклене баште и решавања питања прилагођавања на неповољне утицаје климатских промена. Са озбиљном забринутостју констатујемо знатан јаз између укупног ефекта обећања држава потписница у смислу ублажавања последица, у делу који се односи на глобалне годишње емисије гасова са ефектом стаклене баште до 2020. године, и кретања укупних емисија, која су у складу с вероватноћом задржавања глобалне просечне температуре испод 2 степена целзијуса или 1,5 степена целзијуса изнад нивоа пре индустријализације.

32. У сусрет 21. заседању Конференције држава потписница у Паризу, истичемо посвећеност свих држава у постизању амбициозног и универзалног споразума о клими. Још једном потврђујемо да ће се протокол, неки други правни инструмент или договорени исход, с правном снагом у складу с Конвенцијом која се примењује на све државе потписнице, уравнотежено бавити, између осталог, ублажавањем, прилагођавањем, финансирањем, развојем и трансфером технологија, јачањем капацитета и транспарентношћу активности и подршке.

33. Свесни смо да друштвени и економски развој зависи од одрживог управљања природним ресурсима наше планете. Стога смо решени да очувамо и одрживо користимо океане и мора, слатководне ресурсе, као и шуме, планине и суве пределе и да заштитимо биодиверзитет, екосистеме и биљни и животињски свет. Такође смо одлучни у намери да промовишемо одрживи туризам, да решавамо питање несташице и загађења воде, јачамо сарадњу у погледу дезертификације, пешчаних олуја, деградације земљишта и суша, и да промовишемо отпорност и смањење ризика од катастрофа. У том смислу, радујемо се 13. састанку Конференције држава потписница Конвенције о биодиверзитету, која ће бити одржана у Мексику.

34. Свесни смо да су одрживи урбани развој и управљање од кључне важности за квалитет живота наших народа. Радићемо с локалним властима и заједницама на обнови и планирању наших градова и људских насеља како бисмо промовисали кохезију заједнице и личну безбедност, те подстакли иновације и запошљавање. Смањићемо негативне утицаје урбаних активности и хемикалија опасних по здравље људи и животну средину, између осталог, и еколошки прихватљивим управљањем и безбедном употребом хемикалија, смањењем и рециклирањем отпада и ефикаснијим коришћењем воде и енергије. Радићемо и на смањењу утицаја градова на глобални климатски систем. Такође ћемо узети у обзир трендове и пројекције у погледу броја становника у нашим националним стратегијама и политикама руралног и урбаног развоја. Радујемо се предстојећој Конференцији Уједињених нација о становању и одрживом урбаном развоју, која ће бити одржана у Кјоту.

35. Одрживи развој не може се постићи без мира и безбедности, а мир и безбедност ће бити угрожени без одрживог развоја. Нова Агенда препознаје потребу да се граде мирна, праведна и инклузивна друштва, која пружају једнак приступ правди и темеље се на поштовању људских права (укључујући право на развој), на делотворној владавини права и добром управљању на свим нивоима, као и на транспарентним, ефикасним и одговорним институцијама. Агенда се бави факторима који доводе до насиља, несигурности и неправде, као што су неједнакост, корупција, лоше управљање и незаконити токови новца и оружја. Морамо удвостручити напоре на решавању или спречавању сукоба и пружању подршке постконфликтним земљама, између осталог, и укључивањем жена у изградњу мира и изградњу државе. Позивамо на предузимање даљих делотворних мера и радњи, у складу с међународним правом, за уклањање препрека у потпуном остваривању права на самоопредељење народа који живе под колонијалном и страном окупацијом,

⁹ Уједињене нације, Серија међународних уговора, издање 1771, бр. 30822.

које и даље негативно утичу на њихов економски и друштвени развој, као и њихову животну средину.

36. Обећавамо да ћемо неговати разумевање, толеранцију, међусобно поштовање међу културама и етику глобалног грађанства и заједничке одговорности. Препознајемо природну и културну разноликост света и свесни смо да све културе и цивилизације могу да допринесу и имају кључну улогу у постизању одрживог развоја.

37. Спорт је такође важан елемент у постизању одрживог развоја. Свесни смо све већег доприноса спорта у остваривању развоја и мира промоцијом толеранције и поштовања, као и његовог доприноса оснаживању жена и младих људи, појединаца и заједница, здрављу, образовању и циљевима социјалног укључивања.

38. Потврђујемо, у складу с Повешом Уједињених нација, потребу да се поштују територијални интегритет и политичка независност држава.

Алати за имплементацију

39. Опсег и амбиција нове Агенде захтевају обновљено Глобално партнерство како би се обезбедило њено спровођење. Ми се у потпуности обавезујемо на то. Ово партнерство радиће у духу глобалне солидарности, посебно солидарности с најсиромашнијима и људима у ситуацијама када су угрожени. Партнерство ће омогућити интензиван глобални ангажман на подршци спровођењу свих Циљева и потциљева, те на тај начин окупити владе, приватни сектор, цивилно друштво, систем Уједињених нација и друге актере, и мобилисати све расположиве ресурсе.

40. Потциљеви који се тичу алата за имплементацију из Циља 17 и из свих појединачних Циљева одрживог развоја од кључног су значаја за реализацију наше Агенде и од једнаке су важности као и други Циљеви и потциљеви. Агенда се, заједно с Циљевима одрживог развоја, може спровести у оквиру обновљеног Глобалног партнерства за одрживи развој, уз подршку конкретних политика и активности које се наводе у документу усвојеном на трећој Међународној конференцији о финансирању усмереном ка развоју, одржаној у Адис Абеби од 13. до 16. јула 2015. године. Поздрављамо подршку Генералне скупштине Акционом плану из Адис Абебе,¹⁰ који је саставни део Агенде за одрживи развој до 2030. године. Пуну имплементацију Акционог плана из Адис Абебе препознајемо као кључну за реализацију Циљева и потциљева одрживог развоја.

41. Свесни смо да свака земља има примарну одговорност за сопствени економски и друштвени развој. Нова Агенда се бави алатима потребним за имплементацију Циљева и потциљева. Свесни смо да ће то подразумевати мобилизацију финансијских средстава, као и изградњу капацитета и трансфер еколошки прихватљивих технологија у земље у развоју под повољним условима, укључујући концесионе и повлашћене услове, како је заједнички договорено. Јавне финансије, домаће и међународне, играће важну улогу у пружању основних услуга и обезбеђивању јавних добара, као и у мобилизацији других извора финансирања. Препознајемо улогу разноликог приватног сектора, од микропредузећа преко задруга до мултинационалних компанија, као и улогу организација цивилног друштва и филантропских организација у спровођењу нове Агенде.

42. Подржавамо спровођење одговарајућих стратегија и програма деловања, укључујући Декларацију и Програм деловања из Истанбула¹¹, Убрзане модалитете деловања *SIDS (SAMOA)*¹² и Програм деловања за земље у развоју без излаза на море из Беча за деценију 2014–2024. године¹³, и потврђујемо значај подршке Агенди Афричке уније до 2063. и програму Новог партнерства за развој Африке¹⁴, при чему су сва ова документа саставни део нове Агенде. Свесни

¹⁰ Акциони план Треће међународне конференције о финансирању за развој из Адис Абебе (Акциони план из Адис Абебе), који је усвојила Генерална скупштина 27. јула 2015. године (Резолуција 69/313, анекс).

¹¹ Извештај с Четврте конференције Уједињених нација о најмање развијеним земљама, Истанбул, Турска, 9–13. маја 2011. године (A/CONF.219/7), поглавља I и II.

¹² Резолуција 69/15, анекс.

¹³ Резолуција 69/137, анекс II.

¹⁴ A/57/304, анекс.

смо великог изазова за постизање трајног мира и одрживог развоја у земљама у конфликтним и постконфликтним ситуацијама.

43. Истичемо да међународне јавне финансије играју важну улогу као допуна напорима земаља у мобилизацији јавних ресурса у земљи, нарочито у најсиромашнијим и најугроженијим земљама са ограниченим домаћим ресурсима. Важан начин коришћења међународних јавних финансија, укључујући званичну развојну помоћ, јесте подстицање додатне мобилизације ресурса из других извора, како јавних тако и приватних. Пружаоци званичне развојне помоћи потврђују своје обавезе, укључујући обавезу бројних развијених земаља да остваре потциљ који подразумева усмеравање 0,7 посто бруто националног дохотка (БНД) ка званичној развојној помоћи земљама у развоју и 0,15 посто до 0,2 посто БНД ка званичној развојној помоћи најмање развијеним земљама.

44. Препознајемо значај међународних финансијских институција у пружању подршке, у складу с њиховим мандатима, простору држава да слободно спроводе сопствене политике, а посебно земаља у развоју. Поново се обавезујемо да ћемо ширити и јачати глас и учешће земаља у развоју – укључујући афричке земље, најмање развијене земље, земље у развоју без излаза на море, мале острвске државе у развоју и земље са средњим нивоом дохотка – у међународном економском одлучивању, утврђивању норми и глобалном економском управљању.

45. Такође препознајемо кључну улогу националних парламената кроз доношење закона и усвајање буџета и њихову улогу у обезбеђивању одговорности за делотворно спровођење наших обавеза. Владе и јавне установе такође ће блиско сарађивати на спровођењу с регионалним и локалним властима, подрегионалним институцијама, међународним институцијама, академском заједницом, филантропским организацијама, волонтерским групама и другима.

46. Истичемо важну улогу и компаративну предност релевантног, кохерентног, ефикасног и делотворног система Уједињених нација, који би имао на располагању адекватне ресурсе, у пружању подршке постизању Циљева одрживог развоја и одрживог развоја уопште. Осим што истичемо важност јачања власништва и вођства на нивоу држава, изражавамо подршку постојећем дијалогу на Економско-социјалном савету о дугорочном позиционирању развојног система Уједињених нација у контексту ове агенде.

Праћење и процена

47. Наше владе имају примарну одговорност за праћење и процену, на националном, регионалном и глобалном нивоу, напретка оствареног у спровођењу Циљева и потциљева у следећих петнаест година. Да бисмо подржали одговорност према својим грађанима, обезбедићемо систематско праћење и процену на различитим нивоима, као што је утврђено овом агендом и Акционим планом из Адис Абебе. Политички форум на високом нивоу, под окриљем Генералне скупштине, и Економско-социјални савет имаће централну улогу у праћењу и процени на глобалном нивоу.

48. Као помоћ у том послу израђују се индикатори. Постоји потреба за квалитетним, доступним, правовременим и поузданим дисагрегираним подацима у мерењу оствареног напретка и да би се обезбедило да нико не буде изостављен. Такви подаци су кључни за доношење одлука. Податке и информације из постојећих механизма извештавања треба користити где је то могуће. Слажемо се да интензивирамо напоре на јачању статистичких капацитета у земљама у развоју, а посебно у афричким земљама, најмање развијеним земљама, земљама у развоју без излаза на море, острвским земљама у развоју и земљама са средњим нивоом дохотка. Посвећени смо изради ширих метода мерења оствареног напретка који би се користили поред бруто домаћег производа.

Позив на деловање да бисмо променили свој свет

49. Пре седамдесет година, једна од претходних генерација светских лидера окупила се како би формирала Уједињене нације. Из пепела рата и подела створили су ову организацију, поставивши је на вредностима мира, дијалога и међународне сарадње као темељима. Врхунско отеловљење тих вредности јесте Повеља Уједињених нација.

50. Данас такође доносимо одлуку од великог историјског значаја. Решени смо да градимо бољу будућност за све људе, укључујући милионе оних којима је ускраћена могућност да живе пристojним, достојанственим и испуњеним животом и да остваре свој пун људски потенцијал. Пружа нам се могућност да будемо прва генерација која ће успети да оконча сиромаштво, баш као и што ћемо можда бити последња која има шансу да спасе планету. Ако успемо у својим циљевима, свет ће 2030. године бити боље место.

51. Оно што објављујемо данас – Агенда глобалног деловања у наредних петнаест година – јесте повеља за људе и планету у 21. веку. Деца, младе жене и млади мушкарци кључни су фактори промене, и у новим Циљевима ће пронаћи платформу да усмере своје безграничне капацитете према активизму за стварање бољег света.

52. „Ми народи“ чувене су уводне речи Повеље Уједињених нација. То смо „ми народи“ који данас започињемо пут ка 2030. години. У то наше путовање биће укључене владе, као и парламенти, систем Уједињених нација и друге међународне институције, локалне власти, аутохтони народи, цивилно друштво, пословни и приватни сектор, научна и академска заједница – и сви људи. Милиони су већ учествовали у Агенди и биће њени власници. То је Агенда људи, од људи и за људе – и то ће, верујемо, осигурати њен успех.

53. Будућност човечанства и наше планете у нашим је рукама. Такође је у рукама данашње млађе генерације, које ће пренети бакљу будућим генерацијама. Ми смо исцртали пут до одрживог развоја, а на свима нама је да се постарамо да то путовање буде успешно и његова постигнућа неповратна.

Циљеви и потциљеви одрживог развоја

54. Након инклузивног процеса међувладних преговора, а на основу предлога Отворене радне групе о Циљевима одрживог развоја,¹⁵ који укључује уводни део с њиховом контекстуализацијом, у наставку су дати Циљеви и потциљеви које смо договорили.

55. Циљеви и потциљеви одрживог развоја интегрисани су и недељиви, глобални су по природи и универзално примењиви, притом узимају у обзир различите националне околности, капацитете и нивое развоја и поштују националне политике и приоритете. Потциљеви су дефинисани као глобални циљеви којима се тежи, при чему свака влада утврђује сопствене потциљеве вођена глобалним нивоом амбиције, али и узимајући у обзир националне околности. Свака влада ће одлучити како те глобалне циљеве којима се тежи треба увести у националне процесе планирања, политике и стратегије. Важно је препознати везу између одрживог развоја и других релевантних постојећих процеса у области економије, друштва и заштите животне средине.

56. При одлучивању о овим циљевима и потциљевима, свесни смо да се свака земља суочава са специфичним изазовима у постизању одрживог развоја и истичемо посебне изазове с којима се суочавају најугроженије земље, нарочито афричке земље, најмање развијене земље, земље у развоју без излаза на море и острвске државе у развоју, као и специфичне изазове с којима се суочавају земље са средњим нивоом дохотка. Пажњу такође треба посветити земљама у којима постоје сукоби.

57. Свесни смо да полазни подаци за неколико потциљева и даље нису на располагању, и позивамо на већу подршку прикупљању тих података и изградњи капацитета у државама чланицама, у циљу припреме националних и глобалних полазних вредности тамо где оне још не постоје. Обавезујемо се на решавање питања овог недостатка у прикупљању података како би се обезбедиле боље информације за мерење напретка, посебно код оних потциљева код којих не постоје јасне нумеричке задате вредности.

58. Подржавамо постојеће напоре држава у другим форумима усмерене ка решавању кључних питања потенцијалних изазова у спровођењу наше Агенде и поштујемо независне мандате тих

¹⁵ Датог у извештају Отворене радне групе Генералне скупштине за Циљеве одрживог развоја (A/68/970 и Исправка 1; види такође A/68/970/Анекси 1–3).

процеса. Наша намера је да Агенда и њено спровођење подрже и да не доводе у питање те друге процесе и одлуке које се унутар њих доносе.

59. Свесни смо да постоје различити приступи, визије, модели и инструменти који стоје на располагању свакој земљи за постизање одрживог развоја, у складу с њеним националним околностима и приоритетима, и потврђујемо да су планета Земља и њени екосистеми наш заједнички дом и да је „Мајка Земља“ израз заједнички великом броју земаља и региона.

Циљеви одрживог развоја

- Циљ 1. Окончати сиромаштво свуда и у свим облицима
- Циљ 2. Окончати глад, постићи прехранбену безбедност и побољшану исхрану, и промовисати одрживу пољопривреду
- Циљ 3. Обезбедити здрав живот и промовисати добробит за све људе свих генерација
- Циљ 4. Обезбедити инклузивно, праведно и квалитетно образовање и промовисати могућност целоживотног учења за све
- Циљ 5. Постићи родну равноправност и оснаживати све жене и девојчице
- Циљ 6. Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитацијама за све
- Циљ 7. Осигурати приступ доступној, поузданој, одрживој и модерној енергији за све
- Циљ 8. Промовисати континуиран, инклузиван и одржив економски раст, пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све
- Циљ 9. Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације
- Циљ 10. Смањити неједнакост унутар и између држава
- Циљ 11. Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим
- Циљ 12. Обезбедити одрживе обрасце потрошње и производње
- Циљ 13. Предузети хитну акцију у борби против климатских промена и њихових последица *
- Циљ 14. Очувати и одрживо користити океане, мора и морске ресурсе за одрживи развој
- Циљ 15. Заштитити, обновити и промовисати одрживо коришћење копнених екосистема, одрживо управљати шумама, борити се против дезертификације, зауставити и преокренути деградацију земљишта и зауставити губитак биодиверзитета
- Циљ 16. Промовисати мирољубива и инклузивна друштва за одрживи развој, обезбедити приступ правди за све, и изградити делотворне, одговорне и инклузивне институције на свим нивоима
- Циљ 17. Ојачати средства примене и ревитализовати глобално партнерство за одрживи развој

* Потврђујемо да је Оквирна конвенција Уједињених нација о климатским променама главни међународни, међувладин форум за преговоре о глобалном одговору на климатске промене.

Циљ 1. Окончати сиромаштво свуда и у свим облицима

- 1.1 До 2030. искоренити екстремно сиромаштво свуда и за све људе, које се мери као број људи који живе са мање од 1,25 долара на дан.
- 1.2 До 2030. најмање за половину смањити број мушкараца, жена и деце свих узраста који живе у било ком облику сиромаштва, према националним дефиницијама сиромаштва.
- 1.3 Применити одговарајуће националне системе социјалне заштите и мере за све, укључујући најугроженије, и до 2030. постићи довољно велики обухват сиромашних и рањивих.
- 1.4 До 2030. обезбедити да сви мушкарци и жене, а посебно сиромашни и припадници рањивих група, имају једнака права на економске ресурсе, као и приступ основним услугама, власништву и управљању земљиштем, односно другим облицима својине, наследству, природним богатствима, одговарајућим новим технологијама и финансијским услугама, укључујући микрофинансирање.
- 1.5 До 2030. изградити отпорност сиромашних и оних у стањима рањивости и смањити њихову изложеност и рањивост од екстремних климатских догађаја, као и других економских, друштвених и еколошких шокова и катастрофа.
 - 1.a Осигурати значајну мобилизацију ресурса из различитих извора, између осталог и кроз повећану развојну сарадњу, како би се обезбедила адекватна и предвидљива средства за земље у развоју, посебно најмање развијене земље, да примењују програме и политике за окончање свих облика сиромаштва.
 - 1.b Креирати јасне оквире политика на националном, регионалном и међународном нивоу, засноване на развојним стратегијама за борбу против сиромаштва и родну осетљивост, како би се подржало убрзано инвестирање у акције на искорењивању сиромаштва.

Циљ 2. Окончати глад, постићи прехранбену безбедност и побољшану исхрану, и промовисати одрживу пољопривреду

- 2.1. До 2030. окончати глад и осигурати приступ безбедној, нутритивној и довољној исхрани током целе године свим људима, а посебно сиромашнима и лицима у стањима рањивости, укључујући одојчад.
- 2.2. До 2030. окончати све облике неухрањености, уз постизање, до 2025. године, међународно договорених циљева који се односе на заостајање у расту и тежине у односу на висину код деце млађе од 5 година, и усмерити пажњу на нутритивне потребе адолесценткиња, трудница и дојиља те старијих лица.
- 2.3. До 2030. удвостручити пољопривредну продуктивност и приходе малих произвођача хране, а посебно жена, аутохтоних народа, породичних пољопривредних произвођача, сточара и рибара, кроз безбедан и једнак приступ земљишту, другим производним ресурсима и подацима, сазнањима, финансијским услугама, тржиштима и могућностима за остваривање додатне вредности, односно за запошљавање ван пољопривреде.
- 2.4. До 2030. обезбедити одрживе системе за производњу хране и применити отпорне пољопривредне праксе за повећање продуктивности и производње, које помажу у одржавању екосистема, које јачају капацитет за прилагођавање климатским променама, екстремним временским условима, сушама, поплавама и осталим катастрофама, и које прогресивно побољшавају квалитет земљишта и тла.
- 2.5. До 2020. одржавати генетску разноликост семена, култивисаних биљака и узгајаних и домаћих животиња, односно њихових сродних дивљих врста, између осталог и преко правилно вођених и разноврсних банака семена и биљака на националним, регионалним и међународном нивоу, и обезбедити приступ користима, односно правично и равноправно дељење користи које проистичу из коришћења генетских ресурса и са њима повезаних традиционалних облика знања, а према међународном договору.
 - 2.a Повећати инвестирање, укључујући кроз побољшану међународну сарадњу, у руралну инфраструктуру, пољопривредна истраживања и саветодавне услуге, развој технологије и банака биљног и сточног генетског материјала како би се унапредили пољопривредни производни капацитети у земљама у развоју, а посебно у најмање развијеним земљама.
 - 2.b Исправити и спречити трговинска ограничења и деформације на пољопривредним

тржиштима у свету, укључујући кроз истовремено елиминисање свих врста извозних субвенција у пољопривреди и свих извозних мера са еквивалентним ефектом, у складу са мандатом из Развојне агенде из Дохе.

2.с Усвојити мере које ће обезбедити правилно функционисање тржишта прехранбених производа и њихових деривата и олакшати правовремени приступ тржишним информацијама, укључујући и резерве хране, како би се ограничила екстремна нестабилност цена хране.

Циљ 3. Обезбедити здрав живот и промовисати добробит за све лјуде свих генерација

3.1 До 2030. смањити глобални однос матерналне смртности на мање од 70 на 100.000 живорођених.

3.2 До 2030. окончати смртне случајеве који се могу спречити код новорођенчади и деце млађе од 5 година, где ће све земље имати за циљ смањење неонаталне смртности на не више од 12 на 1.000 живорођених и смртности деце испод 5 година на не више од 25 на 1.000 живорођених.

3.3 До 2030. окончати епидемије СИДЕ, туберкулозе, маларије и занемарених тропских болести и борити се против хепатитиса, болести које се преносе водом и осталих заразних болести.

3.4 До 2030. смањити за једну трећину превремени морталитет од непреносивих болести кроз превенцију и лечење и промовисати ментално здравље и благостање.

3.5 Појачати превенцију и лечење од злоупотребе супстанци, укључујући и злоупотребу наркотика и штетну употребу алкохола.

3.6 До 2020. преполовити број смртних случајева и повреда у друмском саобраћају на глобалном нивоу.

3.7 До 2030. обезбедити универзални приступ услугама које се односе на полну и репродуктивну здравствену заштиту укључујући планирање породице, информисање и образовање, као и интеграцију репродуктивног здравља у националне стратегије и програме.

3.8 Постићи универзални обухват здравственом заштитом, укључујући заштиту од финансијског ризика, доступност квалитетних основних здравствених услуга и доступност безбедних, делотворних, квалитетних и приступачних основних лекова и вакцина за све.

3.9 До 2030. значајно смањити број смртних случајева и обољења од опасних хемикалија и загађења и контаминације ваздуха, воде и земљишта.

3.а Појачати примену „Оквирне конвенције Светске здравствене организације о контроли дувана“ у свим земљама, према потребама.

3.б Поддржати истраживања и развој вакцина и лекова за преносиве и непреносиве болести које примарно погађају земље у развоју, обезбедити приступачност основних лекова и вакцина у складу са „Декларацијом из Дохе о Споразуму о трговинским аспектима права интелектуалне својине (TRIPS) и јавном здрављу“, којом се потврђује право земаља у развоју да у потпуности користе одредбе „Споразума о трговинским аспектима права интелектуалне својине“ које се односе на флексибилност у погледу заштите јавног здравља и, посебно, обезбеђују доступност лекова за све.

3.с Значајно повећати финансирање у области здравства, као и регрутовање, развијање, обучавање и задржавање здравствених радника у земљама у развоју, посебно у најмање развијеним земљама и малим острвским државама у развоју.

3.д Јачати капацитете свих земаља, посебно земаља у развоју, за рано упозоравање, смањење ризика и управљање националним и глобалним здравственим ризицима.

Циљ 4. Обезбедити инклузивно, праведно и квалитетно образовање и промовисати могућност целоживотног учења за све

4.1 До 2030. обезбедити да све девојчице и дечаци заврше бесплатно, равноправно и квалитетно основно и средње образовање које води ка релевантним и ефикасним исходима учења.

4.2 До 2030. обезбедити да све девојчице и дечаци имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би били спремни за основно образовање.

- 4.3 До 2030. обезбедити једнаку доступност приступачног и квалитетног стручног образовања на свим нивоима, укључујући и универзитетско, за све жене и мушкарце.
- 4.4 До 2030. значајно повећати број младих и одраслих који имају одговарајуће вештине, укључујући техничке и стручне, за запошљавање, достојне послове и предузетништво.
- 4.5 До 2030. елиминисати родну неједнакост у образовању и обезбедити једнак приступ свим нивоима образовања и стручном оспособљавању за рањиве групе, укључујући особе са инвалидитетом, аутохтоно становништво и децу у рањивим ситуацијама.
- 4.6 До 2030. обезбедити да сви млади и знатан део одраслих (мушкараца и жена) постигну језичку и нумеричку писменост.
- 4.7 До 2030. обезбедити да сви ученици стекну знања и вештине потребне за промовисање одрживог развоја, између осталог и путем едукације о одрживом развоју и одрживим стиловима живота, људским правима, родној равноправности, као и о промовисању културе мира и ненасиља, припадности глобалној заједници и поштовања културне разноликости и доприноса културе одрживом развоју.
- 4.a Изградити и побољшати образовне установе које су прилагођене деци, особама са инвалидитетом и припадницима различитог пола, као и обезбедити безбедно, ненасилно, инклузивно и делотворно окружење за учење за све.
- 4.b До 2020. на глобалном нивоу повећати број стипендија које су доступне земљама у развоју, посебно најмање развијеним земљама, малим острвским државама у развоју и афричким земљама, за похађање вишег образовања, укључујући стручну обуку и информационе и комуникационе технологије, као и техничке, инжењерске и научне програме, у развијеним земљама и осталим земљама у развоју.
- 4.c До 2030. значајно повећати број квалификованих учитеља, између осталог и кроз међународну сарадњу за обуку учитеља у земљама у развоју, посебно у најмање развијеним земљама и малим острвским државама у развоју.

Циљ 5. Постићи родну равноправност и оснаживати све жене и девојчице

- 5.1 Окончати свуда и све облике дискриминације жена и девојчица.
- 5.2 Елиминисати све облике насиља над свим женама и девојчицама у јавној и приватној сфери, укључујући трговину људима, сексуалне и друге облике експлоатације.
- 5.3 Елиминисати све штетне праксе као што су дечији, рани и присилни бракови и сакаћење женских гениталија.
- 5.4 Препознати и вредновати неплаћени рад, бригу и старање у домаћинству, кроз обезбеђивање јавних услуга, инфраструктуре и политике социјалне заштите, и кроз промовисање заједничке одговорности у домаћинству и породици, на национално прикладан начин.
- 5.5 Обезбедити да жене у потпуности и ефективно учествују и имају једнаке могућности за руковођење на свим нивоима доношења одлука у политичком, привредном и јавном животу.
- 5.6 Обезбедити универзалан приступ услугама сексуалног и репродуктивног здравља и репродуктивних права, како је договорено у складу са „Програмом акције Међународне конференције о становништву и развоју“ и „Пекиншком платформом за акцију“, односно са документима који су настали као резултат њихових аналитичких конференција.
- 5.a Спровести реформе како би жене добиле једнака права на економске ресурсе, као и приступ власништву и контроли над земљиштем и осталим облицима својине, финансијским услугама, наследству и природним ресурсима, у складу са националним законима.
5. b Повећати употребу иновативних технологија, посебно информационих и комуникационих технологија, како би се промовисало оснаживање жена.
5. c Усвојити и оснажити добру политику и провидиво законодавство за промовисање родне равноправности и оснаживање свих жена и девојчица на свим нивоима.

Циљ 6. Обезбедити свима приступ води и санитарним условима, и одрживо управљање њима

- 6.1 До 2030. постићи универзалан и једнак приступ безбедној и приуштивој пијаћој води за све.
- 6.2 До 2030. постићи адекватан и једнак приступ санитарним и хигијенским условима за све, као и окончање праксе обављања дефекације на отвореном, уз обраћање посебне пажње на потребе жена и девојчица, односно оних у стањима рањивости.
- 6.3 До 2030. унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати одлагање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материја, преполовити удео непречишћених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу.
- 6.4 До 2030. битно повећати ефикасност коришћења воде у свим секторима и обезбедити одрживу експлоатацију воде и снабдевање слатком водом како би се одговорило на несташицу воде и у знатној мери смањио број људи који се суочавају са несташицом воде.
- 6.5 До 2030. спровести интегрисано управљање водним ресурсима на свим нивоима, укључујући кроз прекограничну сарадњу, ако је то потребно.
- 6.6 До 2020. заштитити и обновити водно повезане екосистеме, укључујући планине, шуме, плавна земљишта, реке, издане (аквифере) и језера.
- 6.a До 2030. проширити међународну сарадњу са земљама у развоју и подршку тим земљама у стварању капацитета за активности и програме везане за водоснабдевање и санитацију, укључујући прикупљање воде, десалинацију, ефикасно коришћење воде, третман отпадних вода, рециклирање и технологије поновне употребе воде.
6. b Подржати и појачати учешће локалних заједница у унапређивању управљања водоснабдевањем и санитацијом.

Циљ 7. Обезбедити свима приступ доступној, поузданој, одрживој и модерној енергији

- 7.1 До 2030. обезбедити универзални приступ економски прихватљивим, поузданим и модерним енергетским услугама.
- 7.2 До 2030. значајно повећати удео обновљиве енергије у глобалном енергетском миксу.
- 7.3 До 2030. удвостручити глобалну стопу побољшања енергетске ефикасности.
- 7.a До 2030. унапредити међународну сарадњу како би се олакшао приступ истраживању и технологији чисте енергије, укључујући обновљиву енергију, енергетску ефикасност и напредну и чистију технологију фосилних горива, и промовисати инвестирање у енергетску инфраструктуру и технологију чисте енергије.
7. b До 2030. проширити инфраструктуру и унапредити технологију за снабдевање модерном и одрживом енергијом за све у земљама у развоју, а посебно у најмање развијеним земљама и малим острвским државама у развоју, државама у развоју које немају излаз на море, у складу са њиховим програмима подршке.

Циљ 8. Промовисати континуиран, инклузиван и одржив економски раст, пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све

- 8.1 Одржати економски раст по глави становника у складу са националним околностима, а у најмање развијеним земљама одржати раст бруто домаћег производа на нивоу од најмање 7% годишње.
- 8.2 Постизање виших нивоа економске продуктивности кроз диверсификацију, технолошку надоградњу и иновације, укључујући фокусирање на радно интензивне и високо профитабилне секторе.
- 8.3 Промовисати развојно оријентисане политике које подржавају продуктивне активности, стварање достојанствених послова, предузетништво, креативност и иновативност и подстицати формализацију и раст микропредузећа, односно малих и средњих предузећа, укључујући и приступ

финансијским услугама.

8.4 Прогресивно унапредити, до 2030, глобалну ефикасност ресурса у потрошњи и производњи и уложити напоре да се економски раст раздвоји од деградације животне средине у складу са 10-годишњим оквиром програма одрживе потрошње и производње, уз водећу улогу развијених земаља.

8.5 До 2030. постићи пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све жене и мушкарце, укључујући и младе људе и особе са инвалидитетом, као и једнаку плату за рад једнаке вредности.

8.6 До 2020. битно смањити удео младих који нису запослени нити у процесу образовања или обуке.

8.7 Предузимање хитних и ефикасних мера за искорењивање присилног рада; окончати савремено ропство и трговину људима и обезбедити забрану и отклањање најгорих облика дечијег рада, укључујући регрутовање и коришћење деце војника, а до 2025. окончати дечији рад у свим његовим облицима.

8.8 Заштитити радна права и промовисати безбедно и сигурно радно окружење за све раднике, укључујући раднике мигранте, а посебно жене мигранте, и оне који раде опасне послове.

8.9 До 2030. осмислити и применити политике за промовисање одрживог туризма који ствара радна места и промовише локалну културу и производе.

8.10 Јачати капацитете домаћих финансијских институција како би се подстицала и ширила доступност банкарских, осигуравајућих и финансијских услуга за све.

8.a Повећати подршку „Помоћи за трговину“ за земље у развоју, посебно за најмање развијене земље, између осталог и преко „Унапређеног интегрисаног оквира за питања трговинско-техничке помоћи најмање развијеним земљама“.

8. b До 2020. развити и операционализовати глобалну стратегију за запошљавање младих и применити „Глобални пакт за запошљавање“ Међународне организације рада.

Циљ 9. Изградити резилијентну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације

9.1 Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на економски прихватљивом и једнаком приступу за све.

9.2 Промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и до 2030. значајно повећати удео индустрије у стопи запослености и бруто домаћем производу, у складу са националним околностима, а у најмање развијеним земљама удвостручити њен удео.

9.3 Повећати приступ малих индустријских и осталих предузећа финансијским услугама, посебно у земљама у развоју, што обухвата и повољне кредите, и повећати њихову интеграцију у ланце вредности и у тржишта.

9.4 До 2030. унапредити инфраструктуру и прилагодити индустрије како би постале одрживе, уз већу ефикасност у коришћењу ресурса и већим усвајањем чистих и еколошки исправних технологија и индустријских процеса, при чему ће све земље предузети активности у складу са својим одговарајућим капацитетима.

9.5 Унапредити научна истраживања, побољшати технолошке могућности индустријских сектора у свим земљама, посебно земљама у развоју, што подразумева да се до 2030. подстичу иновације и значајно повећа број запослених у области истраживања и развоја на милион људи, као и да се повећа јавна и приватна потрошња за истраживање и развој.

9.a Олакшати развој одрживе и отпорне инфраструктуре у земљама у развоју кроз унапређивање финансијске, технолошке и техничке подршке афричким земљама, најмање развијеним земљама, земљама у развоју које немају излаз на море и малим острвским државама у развоју.

9. b Подржати развој домаће технологије, истраживања и иновације у земљама у развоју,

укључујући осигурање погодног окружења у погледу политика за, између осталог, индустријску диверсификацију и додатну вредност роба.

9. с Значајно повећати приступ информационим и комуникационим технологијама и уложити напоре да се обезбеди универзалан и приуштив приступ интернету у најмање развијеним земљама до 2020. године.

Циљ 10. Смањити неједнакост унутар држава и међу њима

10.1 До 2030. прогресивно постићи и одржати раст прихода доњих 40% становништва по стопи вишој од националног просека.

10.2 До 2030. оснажити и промовисати социјалну, економску и политичку инклузију свих, без обзира на старост, пол, инвалидитет, расу, етничку припадност, порекло, религију или економски и неки други статус.

10.3 Осигурати једнаке могућности и смањити неједнакост исхода, укључујући елиминисањем дискриминаторних закона, политика и пракси и промовисањем одговарајућег законодавства, политика и деловања у том погледу.

10.4 Усвојити политике, посебно фискалне, политике у области зарада и социјалне заштите, и прогресивно постићи већу равноправност.

10.5 Побољшати регулисање и праћење глобалних финансијских тржишта и институција те појачати примену тих прописа.

10.6 Обезбедити јачу заступљеност и глас земаља у развоју у доношењу одлука у глобалним међународним економским и финансијским институцијама у циљу стварања ефикаснијих, поузданијих, одговорнијих и легитимнијих институција.

10.7 Олакшати уређену, безбедну, регуларну и одговорну миграцију и мобилност људи, укључујући примену планираних и добро вођених миграционих политика.

10.а Примењивати принцип специјалног и диференцијалног третмана за земље у развоју, посебно за најмање развијене земље, у складу са споразумима Светске трговинске организације.

10. б Подстицати званичну развојну помоћ и финансијске токове, укључујући директне стране инвестиције, за државе у којима постоји највећа потреба, а посебно за најмање развијене земље, афричке земље, мале острвске државе у развоју и земље у развоју које немају излаз на море, у складу са њиховим националним плановима и програмима.

10. с До 2030. снизити на мање од 3% трошкове трансакција за дознаке миграната и елиминисати токове дознака са трошковима вишим од 5%

Циљ 11. Учинити градове и лјудска насеља инклузивним, безбедним, резилијентним и одрживим

11.1 До 2030. осигурати да сви имају приступ адекватном, безбедном и приступачном становању и основним услугама, унапредити неусловна насеља.

11.2 До 2030. обезбедити приступ сигурним, приуштивим, доступним и одрживим транспортним системима за све, побољшати безбедност на путевима, пре свега проширењем јавног превоза, с посебном пажњом на потребе оних у стањима рањивости, жена, деце, особа са инвалидитетом и старијих лица.

11.3 До 2030. унапредити инклузивну и одрживу урбанизацију и капацитете за партиципативно, интегрисано и одрживо планирање и управљање људским насељима у свим земљама.

11.4 Појачати напоре да се заштити и очува светска културна и природна баштина.

11.5 До 2030. значајно смањити број смртних случајева, број угрожених људи и директне економске губитке у односу на глобални бруто домаћи производ изазван катастрофама, укључујући и оне повезане са водом, усмеравајући пажњу на заштиту сиромашних и оних у стањима рањивости.

11.6 До 2030. смањити негативан утицај градова на животну средину мерен по глави становника, са посебном пажњом на квалитет ваздуха и управљање отпадом на општинском и другим нивоима.

11.7 До 2030. омогућити универзални приступ безбедним, инклузивним и приступачним зеленим и јавним површинама, посебно за жене и децу, старија лица и особе са инвалидитетом.

11.a Подржати позитивне економске, социјалне и еколошке везе између урбаних, периферних и руралних области оснаживањем националног и регионалног развојног планирања.

11.b До 2020. значајно повећати број градова и људских насеља који усвајају и примењују интегрисане политике и планове усмерене ка инклузији, ефикасности ресурса, ублажавања и прилагођавања климатским променама, отпорности на елементарне непогоде, такође развити и применити, у складу са Сендаи оквиром за смањење ризика од будућих катастрофа 2015 - 2030, холистичко управљање ризицима од елементарних непогода на свим нивоима.

11.c Подржати најмање развијене земље, између осталог и кроз финансијску и техничку помоћ, у изградњи одрживих и отпорних зграда користећи локалне материјале.

Циљ 12. Обезбедити одрживе обрасце потрошње и производње

12.1 Спровести Десетогодишњи оквир програма за одрживу потрошњу и производњу, у коме ће учествовати све земље, а развијене земље ће преузети руководећу улогу, узимајући у обзир степен развоја и капацитете земаља у развоју.

12.2 До 2030. постићи одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса.

12.3 До 2030. преполовити глобални отпад од хране по глави становника на нивоу малопродаје и потрошача и смањити губитке хране у производњи и ланцима снабдевања, укључујући губитке после жетве.

12.4 До 2020. постићи еколошки исправно управљање хемикалијама и свим врстама отпада током читавог њиховог употребног циклуса, у складу са договореним међународним оквирима, и значајно смањити њихово испуштање у ваздух, воду и земљиште како би се што више умањили њихови негативни утицаји на здравље људи и животну средину.

12.5 До 2030. значајно смањити производњу отпада кроз превенцију, редукацију, рециклирање и поновно коришћење.

12.6 Подстицати компаније, посебно велике и међународне компаније, да усвоје одрживе праксе и да интегришу информације о одрживости у своје циклусе извештавања.

12.7 Промовисати праксе јавних набавки које су одрживе, у складу са националним политикама и приоритетима.

12.8 До 2030. осигурати да људи свуда имају релевантне информације и свест о одрживом развоју и стилу живота у хармонији са природом.

12.a Подржати земље у развоју да јачају своје научне и технолошке капацитете како би се кретале у правцу одрживијих облика потрошње и производње.

12.b Развијати и примењивати алате за праћење утицаја одрживог развоја на одрживи туризам који ствара радна места и промовише локалну културу и производе.

12.c Рационализовати неефикасне субвенције за фосилна горива којима се подстиче расипна потрошња отклањањем тржишних деформација, у складу са националним околностима, између осталог и кроз реструктурирање система опорезивања и фазно укидање штетних субвенција тамо где оне постоје како би дошао до изражаја њихов утицај на животну средину, узимајући у обзир у потпуности специфичне потребе и услове земаља у развоју и свдећи на најмању меру могуће негативне утицаје на њихов развој на начин који штити сиромашне и погођене заједнице.

Циљ 13. Предузети хитне активности у борби против климатских промена и њихових последица*

13.1 Оснажити отпорност и адаптивни капацитет на опасности повезане са климатским условима и природним катастрофама у свим земљама.

13.2 Интегрисати мере везане за климатске промене у националне политике, стратегије и планирање.

13.3 Побољшати образовање, подизање свести и људске и институционалне капацитете за ублажавање климатских промена и прилагођавање, смањење њиховог утицаја и рано упозоравање.

13.a Применити обавезу коју су преузеле развијене земље потписнице „Оквирне конвенције Уједињених нација о климатским променама“ у циљу прикупљања 100 милијарди долара годишње до 2020. из свих извора за потребе земаља у развоју у контексту значајних активности на ублажавању негативних утицаја климатских промена и транспарентности примене, те у потпуности операционализовати Зелени климатски фонд кроз његову капитализацију, што је пре могуће.

13. b Промовисати механизме за подизање капацитета за делотворно планирање и управљање у вези са климатским променама у најмање развијеним земљама, и малим острвским државама у развоју, што подразумева и фокусирање на жене и младе, односно на локалне и маргинализоване заједнице.

Циљ 14. Очувати и одрживо користити океане, мора и морске ресурсе за одрживи развој

14.1 До 2025. спречити и значајно смањити све начине загађивања мора, а посебно оних активности које долазе са копна, укључујући морске отпатке и загађење нутријената.

14.2 До 2020. заштитити и одрживо управљати морским и обалским екосистемима како би се избегли значајни негативни утицаји, укључујући јачање њихове прилагодљивости, и предузети активности за њихову обнову како би океани постали здрави и продуктивни.

14.3 Смањити и бавити се утицајем ацидификације на океан, укључујући и унапређену научну сарадњу на свим нивоима.

14.4 До 2020. делотворно регулисати експлоатацију рибе и окончати прекомерни риболов, као и незаконит, непријављен и нерегулисан риболов, односно деструктивне рибарске праксе, и применити научно засноване планове управљања како би се обновили залихе риба у најкраћем могућем року, бар до нивоа на којима се може произвести максимални одрживи принос који је одређен њиховим биолошким карактеристикама.

14.5 До 2020. очувати најмање 10% обалских и морских области, у складу са националним и међународним законима и на основу најбољих постојећих научних информација.

14.6 До 2020. забранити одређене облике субвенција за рибарство које доприносе прекомерном капацитету рибара и прекомерном риболову, укинуги субвенције које доприносе незаконитом, непријављеном и нерегулисаним риболову и уздржавати се од увођења нових сличних субвенција, уважавајући да адекватан, посебан, ефикасан и диференцијални третман за земље у развоју и најмање развијене земље треба да буде интегрални део преговора о субвенцијама за рибарску производњу Светске трговинске организације.¹⁶

14.7 До 2030. увећати економску корист за мале острвске државе у развоју и најмање развијене земље на основу одрживог коришћења морских ресурса, између осталог и кроз одрживо управљање рибарством, водопривредом и туризмом.

14.a Повећати научно знање, развити истраживачке капацитете и преносити поморску технологију, узимајући у обзир „Критеријуме и смернице Међувладине океанографске комисије за пренос поморске технологије“, како би се побољшало здравље океана и унапредио допринос

* Потврђујемо да је Оквирна конвенција Уједињених нација о климатским променама као примарни међународни и међудржавни форум за преговарање о облицима глобалног одговора на климатске промене.

¹⁶ Узимајући у обзир текуће преговоре Светске трговинске организације, Развојну агенду из Дохе и министарски мандат из Хонгконга.

развоју морског биодиверзитета земаља у развоју, посебно малих острвских држава у развоју и најмање развијених земаља.

14. b Обезбедити приступ морским ресурсима и тржиштима за мале професионалне рибаре.

14. c Унапредити очување и одрживо коришћење океана и њихових ресурса применом међународног права, као што је наведено у Конвенцији Уједињених нација о праву мора, која пружа правни оквир за очување и одрживо коришћење океана и њихових ресурса, како стоји у ставу 158 "Будућност коју желимо".

Циљ 15. Заштитити, обновити и промовисати одрживо коришћење копнених екосистема, одрживо управљати шумама, борити се против дезертификације, као и зауставити и преокренути деградацију земљишта и зауставити губитак биодиверзитета

15.1 До 2020. осигурати очување, обнову и одрживо коришћење копнених и унутрашњих слатководних екосистема и њиховог окружења, посебно шума, мочварног земљишта, планина и исушеног земљишта, у складу са обавезама према међународним споразумима.

15.2 До 2020. промовисати имплементацију одрживог управљања свим врстама шума, зауставити крчење шума, обновити уништене шуме и повећати пошумљавање на глобалном нивоу.

15.3 До 2020. борити се против дезертификације, обнављати деградирано земљиште и тло, укључујући земљиште под утицајем дезертификације, суша и поплава, и тежити да се у свету неутрализује деградација земљишта.

15.4 До 2030. осигурати очување планинских екосистема, укључујући њихов биодиверзитет, како би се њихови капацитети унапредили тако да пружају корист која има суштински значај за одрживи развој.

15.5 Предузети хитне и значајне активности за смањивање деградације природних станишта, зауставити губитак биодиверзитета и до 2020. заштитити угрожене врсте и спречити њихово истребљење.

15.6 Промовисати праведну и једнаку расподелу користи која проистиче из коришћења генетских ресурса и промовисати одговарајући приступ таквим ресурсима, како је договорено на међународном нивоу.

15.7 Предузети хитне активности како би се окончали криволов и трговина заштићеним животињским и биљним врстама и бавити се питањима потражње и понуде незаконитих производа израђених од дивљих животиња.

15.8 До 2020. увести мере како би се спречио улазак и значајно умањено утицај инванзивних страних врста на копнене и водне екосистеме, и контролисати или искоренити приоритетне врсте.

15.9 До 2020. интегрисати вредности екосистема и биодиверзитета у национално и локално планирање, развојне процесе, стратегије за смањење сиромаштва и извештаје.

15. a Мобилисати и значајно повећати финансијска средства из свих извора ради очувања и одрживог коришћења биодиверзитета и екосистема.

15. b Мобилисати значајна средства из свих извора и на свим нивоима како би се финансирало одрживо управљање шумама и пружили одговарајући подстицаји земљама у развоју за унапређење таквог управљања, укључујући очување и пошумљавање.

15. c Унапредити глобалну подршку напорима који се улажу у борбу против криволова и трговине заштићеним врстама, укључујући повећање капацитета локалних заједница да траже одрживе могућности за своје издржавање.

Циљ 16. Промовисати миролјубива и инклузивна друштва у интересу одрживог развоја, обезбедити приступ правди за све и изградити делотворне, поуздане и инклузивне институције на свим нивоима

- 16.1 Свуда значајно смањити све облике насиља и са њима повезане стопе смртних случајева.
- 16.2 Окончати злоупотребу, експлоатацију, трговину и све облике насиља и тортуре над децом.
- 16.3 Промовисати владавину права на националном и међународном нивоу и осигурати једнак приступ правди за све.
- 16.4 До 2030. значајно смањити незаконите токове новца и оружја, побољшати проналажење и враћање украдене имовине и борити се против свих облика организованог криминала.
- 16.5 Значајно смањити корупцију и подмићивање у свим њиховим појавним облицима.
- 16.6 Развити делотворне, одговорне и транспарентне институције на свим нивоима.
- 16.7 Осигурати одговорно, инклузивно, партиципативно и репрезентативно доношење одлука на свим нивоима.
- 16.8 Проширити и повећати учешће земаља у развоју у институцијама глобалног управљања.
- 16.9 До 2030. за све обезбедити законски идентитет, укључујући регистрацију приликом рођења.
- 16.10 Осигурати јавни приступ информацијама и заштиту основних слобода, у складу са националним законодавством и међународним споразумима.
- 16.a Оснажити релевантне националне институције, између осталог и преко међународне сарадње, за изградњу капацитета на свим нивоима, посебно у земљама у развоју, ради спречавања насиља и борбе против тероризма и криминала.
- 16.b Промовисати и спроводити недискриминаторске законе и политике ради постизања одрживог развоја.

Циљ 17. Ојачати алате за имплементацију и обновити Глобално партнерство за одрживи развој**Финансије**

- 17.1 Појачати мобилизацију домаћих ресурса, између осталог и преко међународне подршке за земље у развоју, како би се унапредили домаћи капацитети за прикупљање пореза и осталих прихода.
- 17.2 Развијене земље треба у потпуности да примене своје званичне обавезе у вези са развојном помоћи, између осталог и да дају 0,7% бруто националног дохотка у програме званичне развојне помоћи (*ODA/GNI*) за земље у развоју, од чега 0,15 до 0,20% *ODA/GNI* треба обезбедити за најмање развијене земље; даваоци званичне развојне помоћи се охрабрују да поставе циљ да најмање 0,20% *ODA/GNI* намење најмање развијеним земљама.
- 17.3 Мобилисати додатна финансијска средства из вишеструких извора за потребе земаља у развоју.
- 17.4 Помоћи земљама у развоју да постигну дугорочну одрживост дугова кроз координисане политике усмерене ка очувању начина за финансирање дугова, отпис дугова и реструктурирање дугова на примерен начин и бавити се спољним дуговима високо задужених сиромашних земаља како би умањиле последице дуговања.
- 17.5 Усвојити и применити планове промовисања инвестирања за најмање развијене земље.

Технологија

- 17.6 Унапредити Сарадњу север–југ, југ–југ и триангуларну регионалну и међународну сарадњу у области науке, технологије и иновација, као и приступ овим областима, и унапредити дељење знања према узајамно договореним условима, између осталог и кроз унапређену координацију у оквиру постојећих механизма, а посебно на нивоу Уједињених нација, као и кроз глобалне механизме управљања технологијама.

17.7 Промовисати на позитивним основама развој, пренос, ширење и дифузију еколошки исправних технологија у земље у развоју, укључујући концесионалне и преференцијалне основе, а према узајамном договору.

17.8 До 2017. у потпуности операционализовати технолошке банке и механизам за изградњу капацитета у најмање развијеним земљама у области науке, технологије и иновација, те унапредити коришћење иновативних технологија, а посебно информационе и комуникационе технологије.

Изградња капацитета

17.9 Унапредити међународну подршку за примену делотворне и циљане изградње капацитета у земљама у развоју како би се подржали национални планови за примену свих одрживих развојних циљева, између осталог и кроз Сарадњу север–југ, југ–југ, односно кроз триангуларну сарадњу.

Трговина

17.10 Промовисати универзални, заснован на правилима, отворен, недискриминаторан и правичан мултилатерални систем размене под окриљем Светске трговинске организације, између осталог и преко закључивања преговора у оквиру „Развојне агенде из Дохе“.

17.11 До 2020. значајно повећати нивое извоза земаља у развоју, посебно у циљу удвостручавања удела најмање развијених земаља у светском извозу.

17.12 Остварити благовремену и трајну примену тржишних приступа без царина и квота за све најмање развијене земље у складу са одлукама Светске трговинске организације, између осталог и тако што ће се обезбедити да преференцијална правила о пореклу која се примењују на увоз из најмање развијених земаља буду транспарентна и једноставна, односно да олакшавају приступ тржиштима.

Системска питања

Кохерентност политика и институција

17.13 Унапредити глобалну макроекономску стабилност, између осталог и кроз координацију политика, односно кохерентност политика.

17.14 Унапредити кохерентност политика за потребе одрживог развоја.

17.15 Поштовати политички простор и руководство сваке земље како би се успоставиле и примењивале политике усмерене ка искорењивању сиромаштва и одрживом развоју.

Партнерства између више заинтересованих страна

17.16 Унапредити глобално партнерство за постизање одрживог развоја, употпуњено вишестраним партнерствима која мобилишу и деле знања, стручност, технологију и финансијска средства, како би се пружила подршка за постизање циљева одрживог развоја у свим земљама, а посебно у земљама у развоју.

17.17 Подржати и промовисати делотворна јавна, јавно-приватна партнерства и партнерства цивилног друштва, изграђена на искуствима и стратегијама проналажења ресурса за партнерства.

Подаци, праћење и одговорност

17.18 До 2020. унапредити подршку за изградњу капацитета земаља у развоју, укључујући најмање развијене земље и мале острвске државе у развоју, како би се значајно повећала доступност висококвалитетних, благовремених и поузданих података разврстаних према приходу, полу, старости, раси, етничкој припадности, миграторном статусу, инвалидитету, географској локацији и осталим карактеристикама које су релевантне у датим националним контекстима.

17.19 До 2030. надоградити постојеће иницијативе за развој мерења напретка одрживог развоја, које употпуњују бруто домаћи производ и подржавају изградњу статистичких капацитета земаља у развоју.

Алати за имплементацију и Глобално партнерство

60. Потврђујемо непоколебљиву посвећеност пуној реализацији нове Агенде. Свесни смо да нећемо моћи да остваримо своје амбициозне Циљеве и потциљеве без обнове и унапређења Глобалног партнерства и једнако амбициозних алата за имплементацију. Обновљено Глобално партнерство омогућиће интензиван глобални ангажман ради пружања подршке спровођењу свих Циљева и потциљева, и притом окупити владе, цивилно друштво, приватни сектор, систем Уједињених нација и друге актере и мобилисати све расположиве ресурсе.

61. Циљеви и потциљеви Агенде баве се алатима потребним за остварење наших заједничких амбиција. Потциљеви који се односе на алате за имплементацију из појединачних Циљева одрживог развоја и Циља 17, који се наводе раније у тексту, кључни су за реализацију наше Агенде и једнако су важни као и други Циљеви и потциљеви. Даћемо им једнак приоритет у својим активностима на њиховом спровођењу, као и у глобалном оквиру индикатора за праћење оствареног напретка.

62. Ова агенда, укључујући Циљеве одрживог развоја, може да се реализује у оквиру обновљеног Глобалног партнерства за одрживи развој, уз подршку конкретних политика и активности које се наводе у Акционом плану из Адис Абебе, који је саставни део Агенде за одрживи развој до 2030. године. Акциони план из Адис Абебе подржава, надопуњује и помаже да се контекстуализују потциљеви који се тичу алата за имплементацију из Агенде до 2030. године. План се односи на домаће јавне ресурсе, домаћи и међународни приватни сектор и финансије, међународну развојну сарадњу, међународну трговину као покретач развоја, дуг и одрживости дуга, те разматра системска питања и науку, технологију, иновације и изградњу капацитета, податке, праћење и даље активности.

63. У средишту наших напора биће кохезивне националне стратегије одрживог развоја, подржане интегрисаним националним оквирима за финансирање. Понављамо да свака земља има примарну одговорност за сопствени привредни и друштвени развој, и да је улога националних политика и стратегија развоја од пресудне важности. Поштоваћемо простор сваке државе да слободно води и спроводи сопствене политике искорењивања сиромаштва и одрживог развоја, уз поштовање релевантних међународних правила и обавеза. У исто време, националне развојне напоре треба подржати подстицајним међународним економским окружењем, укључујући кохерентне и узајамно допуњујуће светске трговинске, монетарне и финансијске системе, те оснаженим и унапређеним глобалним економским управљањем. Процеси за развој и омогућавање доступности одговарајућег знања и технологија на глобалном нивоу, као и изградња капацитета, такође су од кључног значаја. Обавезујемо се да тежимо кохерентности политика и подстицајном окружењу за одрживи развој на свим нивоима и са свим актерима, као и да обновимо Глобално партнерство за одрживи развој.

64. Подржавамо спровођење одговарајућих стратегија и програма деловања, укључујући Декларацију и програм деловања из Истанбула, Убрзане модалитете деловања *SIDS (SAMOA)* и Програм деловања за земље у развоју без излаза на море из Беча за деценију 2014–2024. године и потврђујемо значај подршке Агенди Афричке уније до 2063. и програму Новог партнерства за развој Африке, при чему су сва ова документа саставни део нове Агенде. Свесни смо да постоји велики изазов за постизање трајног мира и одрживог развоја у земљама у конфликтним и постконфликтним ситуацијама.

65. Свесни смо да се земље са средњим нивоом дохотка и даље суочавају са знатним изазовима за постизање одрживог развоја. Како би се обезбедило да остварена постигнућа буду одржива, напоре ка решавању текућих изазова треба ојачати помоћу размене искустава, побољшане координације и боље и фокусиране подршке развојном систему Уједињених нација, међународних финансијских институција, регионалних организација и других заинтересованих страна.

66. Наглашавамо да су, за све земље, јавне политике и мобилисање и делотворно коришћење домаћих ресурса, нарочито по принципима националног власништва, у средишту наше заједничке тежње ка одрживом развоју, укључујући постизање Одрживих развојних циљева. Свесни смо да

домаће ресурсе првенствено генерише привредни раст, уз подршку подстицајног окружења на свим нивоима.

67. Приватне пословне активности, инвестиције и иновације главни су покретачи продуктивности, инклузивног привредног раста и отварања нових радних места. Препознајемо разноликост приватног сектора, од микропредузећа преко задруга до мултинационалних компанија. Позивамо све привредне субјекте да примене своју креативност и иновативност у решавању изазова пред одрживим развојем. Ми ћемо подстицати динамичан и функционалан пословни сектор, а истовремено штитити радничка права и еколошке и здравствене стандарде у складу са одговарајућим међународним стандардима и споразумима и другим постојећим иницијативама из ове области, као што су Водећа начела пословања и људских права¹⁷ и стандарди рада Међународне организације рада, Конвенција о правима детета¹⁸ и кључни мултилатерални споразуми у вези са заштитом животне средине, за земље потписнице тих споразума.

68. Међународна трговина покретач је инклузивног привредног раста, смањује сиромаштво и доприноси промовисању одрживог развоја. Наставићемо промовисање универзалног, на правилима заснованог, отвореног, транспарентног, предвидљивог, инклузивног, недискриминаторног и праведног мултилатералног трговинског система под окриљем Светске трговинске организације, као и знатне либерализације трговине. Позивамо све чланице Светске трговинске организације да удвоструче своје напоре да што пре закључе преговоре о Развојној агенди из Дохе.¹⁹ Велики значај придајемо изградњи капацитета повезаних с трговином у земљама у развоју, укључујући афричке земље, најмање развијене земље, земље у развоју без излаза на море, мале острвске земље у развоју и земље са средњим нивоом дохотка, између осталог, и за промовисање регионалне економске интеграције и међусобне повезаности.

69. Свесни смо потребе да се земљама у развоју пружи помоћ у постизању дугорочне одрживости дуга координисаним политикама усмереним ка подстицању финансирања дуга, отписа дуга, реструктурирања дуга и одговарајућег управљања дугом, у складу с потребама. Бројне земље и даље су осетљиве на дужничке кризе, а неке се налазе усред кризе, укључујући одређени број најмање развијенијих земаља, малих острвских држава у развоју и неке развијене земље. Понављамо да дужници и повериоци морају заједно да раде на спречавању и решавању неодрживих дужничких ситуација. Очување одрживог нивоа дуга одговорност је држава зајмопримаца; па ипак, препознаје се и одговорност зајмодавца да се зајмови одобравају на начин који не нарушава одрживост дуга неке земље. Подржаћемо очување одрживости дуга оних земаља којима је дуг смањен и које су постигле одрживи ниво дуга.

70. Овом приликом покрећемо Механизам омогућавања развоја технологије који је успостављен Акционим планом из Адис Абебе у циљу подршке Циљевима одрживог развоја. Механизам омогућавања развоја технологије засниваће се на вишестраној сарадњи између држава чланица, цивилног друштва, приватног сектора, научне заједнице, субјеката Уједињених нација и других заинтересованих страна, а састојаће се од међуагенцијске радне групе Уједињених нација за науку, технологију и иновације за Циљеве одрживог развоја, форума за сарадњу више заинтересованих страна у области науке, технологије и иновација за Циљеве одрживог развоја и интернет платформе.

- Међуагенцијска радна група Уједињених нација за науку, технологију и иновације за Циљеве одрживог развоја промовисаће координацију, кохерентност и сарадњу унутар система Уједињених нација у области науке, технологије и иновација, унапређујући на тај начин синергију и ефикасност, нарочито у циљу јачања иницијатива за изградњу капацитета. Радна група ће се ослањати на постојеће ресурсе и радиће с десет представника цивилног друштва, приватног сектора и научне заједнице на припреми састанака форума за сарадњу више заинтересованих страна у области науке, технологије и иновација за Циљеве одрживог развоја, као и на развоју и операционализацији интернет платформе, укључујући припрему предлога модалитета за форум и интернет платформу. Ових десет представника

¹⁷ A/HCR/17/31, анекс.

¹⁸ Уједињене нације, *Серија међународних уговора*, том 1577, бр. 27531.

¹⁹ A/C.2/56/7, анекс.

именоваће генерални секретар на период од две године. Радна група ће бити отворена за учешће свих агенција, фондова и програма Уједињених нација и функционалних комисија Економско-социјалног савета, а у почетку ће се састојати од субјеката који тренутно чине неформалну радну групу за омогућавање развоја технологије, а то су Одељење за економска и социјална питања Секретаријата, Програм Уједињених нација за животну средину, Организација Уједињених нација за индустријски развој, Организација Уједињених нација за образовање, науку и културу, Конференција Уједињених нација о трговини и развоју, Међународна унија за телекомуникације, Светска организација за интелектуалну својину и Светска банка.

- Интернет платформа користиће се за свеобухватно мапирање информација о постојећим иницијативама, механизмима и програмима у области науке, технологије и иновација, унутар и изван Уједињених нација, и служиће као улаз ка њима. Интернет платформа ће олакшати приступ информацијама, знању и искуству, као и најбољим праксама и поукама о иницијативама и политикама које омогућавају развој науке, технологије и иновација. Интернет платформа такође ће олакшати дистрибуцију релевантних научних публикација из целог света којима је приступ отворен. Интернет платформа ће бити израђена на основу независне техничке процене која ће узети у обзир најбоље праксе и поуке из других иницијатива, у оквиру Уједињених нација и изван њих, како би се обезбедило да допуни, олакша приступ и пружи одговарајуће информације о постојећим платформама из области науке, технологије и иновација, уз избегавање преклапања и већу синергију.
- Форум за сарадњу више заинтересованих страна у области науке, технологије и иновација за Циљеве одрживог развоја састајаће се једном годишње, током два дана, ради дискусије о сарадњи у области науке, технологије и иновација око тематских подручја у вези са спровођењем Циљева одрживог развоја, и окупљати све релевантне заинтересоване стране да у свом домену дају активан допринос. Форум ће обезбедити место на коме ће се омогућити интеракција, повезивање и формирање мрежа релевантних заинтересованих страна и њихових партнерстава у циљу идентификовања и испитивања потреба и недостатака у погледу технологије, укључујући научну сарадњу, иновације и изградњу капацитета, али и као помоћ у развоју, трансферу и ширењу одговарајућих технологија за Циљеве одрживог развоја. Састанке форума сазиваће председник Економско-социјалног савета пре састанка политичког форума на високом нивоу под окриљем Савета или, уместо тога, у спрези с другим форумима или конференцијама, према потреби, имајући у виду тему која треба да се разматра и на основу сарадње са организаторима других форума или конференција. Састанцима форума копредседаваће две државе чланице, а сиче расправе припремиће двојица копредседавајућих, као улазну информацију за састанке политичког форума на високом нивоу, у контексту праћења и процене спровођења агенде за развој после 2015. године.
- Форум који окупља заинтересоване стране информисаће путем записника у форми резимеа политички форум на високом нивоу и његове учеснике. Политички форум о одрживом развоју на високом нивоу разматраће теме за следећи форум заинтересованих страна о науци, технологији и иновацијама за Циљеве одрживог развоја, узимајући притом у обзир стручне доприносе радне групе.

71. Понављамо да су ова агенда и Циљеви одрживог развоја и потциљеви, укључујући алате за имплементацију, универзални, недељиви и међусобно повезани.

Праћење и процена

72. Обавезујемо се да ћемо систематски пратити и процењивати спровођење ове агенде у наредних петнаест година. Снажан, добровољан, делотворан, партиципативан, транспарентан и интегрисан оквир за праћење и процену представљаће кључан допринос спровођењу и помоћи ће земљама да остваре максимум и прате напредак у спровођењу ове агенде, како би се обезбедило да нико не буде изостављен.

73. Делујући на националном, регионалном и глобалном нивоу, Агенда ће промовисати одговорност према нашим грађанима, подржавати делотворну међународну сарадњу у њеној реализацији и подстаћи размену најбоље праксе и узајамног учења. Она ће мобилисати подршку за

превазилажење заједничких изазова и идентификовање нових проблема и проблема у настајању. Пошто је реч о универзалној Агенди, биће важни узајамно поверење и разумевање међу свим државама.

74. Процеси праћења и процене на свим нивоима руководиће се следећим начелима:

(a) Биће добровољни, водиће их дата земља и узете у обзир различите националне околности, капацитете и нивое развоја и поштоваће простор за реализацију сопствених политика и приоритете. Пошто је национално власништво кључ за постизање одрживог развоја, исходи процеса на националном нивоу биће темељ за процене на регионалном и глобалном нивоу, с обзиром на то да ће се глобална процена темељити првенствено на националним званичним изворима података.

(b) Пратиће напредак у спровођењу универзалних Циљева и потциљева, укључујући алате за имплементацију, у свим земљама и на начин који поштује њихову универзалност, интегрисаност и међусобну повезаност, као и три димензије одрживог развоја.

(c) Задржаће дугорочну оријентацију, препознати достигнућа, изазове, недостатке и кључне факторе успеха и подржати земље у избору политика заснованом на информацијама. Помоћи ће у мобилисању алата потребних за имплементацију и партнерства, подржати налажење решења и најбоље праксе, као и промовисати координацију и делотворност система међународног развоја.

(d) Биће отворени, инклузивни, партиципативни и транспарентни за све људе и подржаваће извештавање свих релевантних страна.

(e) Биће усмерени на људе, родно осетљиви, поштоваће људска права, уз посебну пажњу посвећену најсиромашнијима, најугроженијима и најмаргинализованијима.

(f) Надовезаће се на постојеће платформе и процесе, уколико постоје, да би се избегло преклапање и одговорило на националне околности, капацитете, потребе и приоритете. Током времена ће се мењати, узимањем у обзир новонасталих проблема и развоја нових методологија, а оптерећивање државних управа у погледу извештавања свешће на најмању могућу меру.

(g) Биће ригорозни и засновани на доказима, националним евалуацијама и подацима високог квалитета, доступним, правовременим, поузданим и дисегрегираним по доходу, полу, старости, раси, етничкој припадности, миграционом статусу, инвалидитету и географској локацији, и другим карактеристикама релевантним у националним контекстима.

(h) Захтеваће снажнију подршку за земље у развоју у изградњи капацитета, укључујући јачање националних система података и програма евалуације, посебно у афричким земљама, најмање развијеним земљама, малим острвским државама у развоју, земљама у развоју без излаза на море и земљама са средњим нивоом дохотка.

(i) Искористиће активну подршку система Уједињених нација и других мултилатералних институција.

75. Циљеви и потциљеви пратиће се и процењивати помоћу скупа глобалних индикатора, допуњених индикаторима на регионалном и националном нивоу које ће дефинисати државе чланице, поред резултата рада на дефинисању полазних вредности за те конкретне циљеве тамо где национални и глобални подаци за полазне нивое још не постоје. До марта 2016. Комисија за статистику утврдиће глобални оквир индикатора, који ће израдити Међуагенцијска и експертска група за индикаторе Циљева одрживог развоја, а потом ће га усвојити Економско-социјални савет и Генерална скупштина, у складу с постојећим мандатима. Овај оквир ће бити једноставан, али и снажан, обухватиће све Циљеве одрживог развоја и потциљеве, укључујући алате за имплементацију, те очувати њихову политичку уравнотеженост, интегрисаност и амбицију.

76. Подржаћемо земље у развоју, нарочито афричке земље, најмање развијене земље, мале острвске државе у развоју и земље у развоју без излаза на море, у јачању капацитета националних завода за статистику и система података како би се обезбедио приступ висококвалитетним,

правовременим, поузданим и дисагрегираним подацима. Промовисаћемо транспарентно и одговорно проширење одговарајуће јавно-приватне сарадње како бисмо искористили широк дијапазон различитих података, укључујући посматрање Земље и геопросторне информације, а истовремено обезбедити да саме државе преузму одговорност у пружању подршке и праћењу напретка.

77. Обавезујемо се да се потпуно ангажујемо на спровођењу редовних и инклузивних процена напретка на локалном, националном, регионалном и глобалном нивоу. Ослањаћемо се што је могуће више на постојећу мрежу институција и механизма за праћење и процену напретка. Национални извештаји ће омогућити оцену напретка и препознати изазове на регионалном и глобалном нивоу. Поред регионалних дијалога и глобалних процена, ови извештаји ће помоћи у дефинисању препорука за даље активности на различитим нивоима.

Национални ниво

78. Подстичемо све државе чланице да што пре израде практичне, амбициозне националне одговоре на укупно спровођење ове агенде. Ови одговори могу да подрже прелазак на Циљеве одрживог развоја и надовежу се на постојеће планске инструменте, као што су националне стратегије развоја и одрживог развоја, зависно од конкретне ситуације.

79. Такође подстичемо државе чланице да спроведу редовне и инклузивне процене напретка на националном и локалним нивоима које свака земља иницира и води. Такве процене треба да се ослањају на доприносе аутохтоних народа, цивилног друштва, приватног сектора и других заинтересованих страна, у складу с националним околностима, политикама и приоритетима. Национални парламенти као и друге институције такође могу да подрже те процесе.

Регионални ниво

80. Праћење и оцена напретка на регионалним и подрегионалним нивоима може, зависно од конкретног случаја, пружити корисне могућности за учење од колега, између осталог, и добровољним проценама, разменом најбоље праксе и расправама о заједничким потциљевима. Поздрављамо у том погледу сарадњу регионалних и подрегионалних комисија и организација. Инклузивни регионални процеси надовезаће се на оцене с националног нивоа и допринети праћењу и процени на глобалном нивоу, укључујући политички форум о одрживом развоју на високом нивоу.

81. Свесни важности надовезивања на постојеће механизме праћења и процене напретка на регионалном нивоу и прихватајући потребу за простором за слободно спровођење сопствених политика, подстичемо све државе чланице да одреде најприкладнији регионални форум у који желе да се укључе. Подстичу се регионалне комисије Уједињених нација да и даље подржавају државе чланице у том погледу.

Глобални ниво

82. Политички форум на високом нивоу имаће централну улогу у надзирању мреже процеса праћења и процена на глобалном нивоу и радиће кохерентно с Генералном скупштином, Економско-социјалним саветом и другим релевантним органима и форумима, у складу с постојећим мандатима. То ће омогућити размену искустава, укључујући успехе, изазове и поуке, и обезбедити политичко вођство, усмеравање и препоруке за даље активности. Форум ће промовисати кохерентност и координацију политика одрживог развоја на нивоу целог система. Форум треба да обезбеди да Агенда остане релевантна и амбициозна, и треба да се фокусира на процену напретка, постигнућа и изазова с којима се суочавају развијене земље и земље у развоју, као и на нове проблеме и проблеме у настајању. Биће успостављене делотворне везе са системима за праћење и процену напретка при свим релевантним конференцијама и процесима Уједињених

нација, укључујући оне који се баве најмање развијеним земљама, малим острвским државама у развоју и земљама у развоју без излаза на море.

83. Праћење и процена на политичком форуму на високом нивоу засниваће се на годишњем извештају о напретку у реализацији Циљева одрживог развоја, који ће припремити генерални секретар у сарадњи са системом Уједињених нација, а на основу глобалног оквира индикатора и података које обезбеде национални статистички системи и података прикупљених на регионалном нивоу. Политички форум на високом нивоу у свом раду ће се ослањати и на *Извештај о глобалном одрживом развоју*, који ће ојачати повезаност науке и политике, и који би могао да буде снажан, на доказима заснован инструмент, који служи као подршка творцима политике у промовисању искорењивања сиромаштва и одрживог развоја. Позивамо председника Економско-социјалног савета да спроведе консултације о опсегу, методологији и учесталости глобалног извештаја, као и његовој повезаности са извештајем о напретку, чији исход треба да се одрази у министарској декларацији седнице политичког форума на високом нивоу 2016. године.

84. Политички форум на високом нивоу, под окриљем Економско-социјалног савета, спроводиће редовне процене, у складу с Резолуцијом Генералне скупштине 67/290 од 9. јула 2013. године. Процене ће бити добровољне и подстицаће извештавање, а обухватиће развијене земље и земље у развоју, као и релевантне субјекте Уједињених нација и друге заинтересоване стране, укључујући цивилно друштво и приватни сектор. Процене ће водити државе и обухватиће учеснике с министарског и других високих нивоа. Процене ће обезбедити платформу за партнерства, између осталог, и преко учешћа најважнијих група и других релевантних заинтересованих страна.

85. Тематске процене напретка у реализацији Циљева одрживог развоја, укључујући она питања која се односе на већи број области, такође ће се одржати на политичком форуму на високом нивоу. Ове процене ће бити поткрепљене проценама функционалних комисија Економско-социјалног савета и других међувладиних тела и форума, које треба да одражавају интегрисану природу Циљева, као и везе између њих. У ове процене биће укључене све релевантне заинтересоване стране и, тамо где је то могуће, уклопиће се и биће усклађене с циклусом политичког форума на високом нивоу.

86. Поздрављамо, као што се наводи у Акционом плану из Адис Абебе, посвећено праћење и процену исхода финансирања за потребе развоја, као и свих алата за имплементацију Циљева одрживог развоја интегрисаних са оквиром за праћење и процену ове агенде. Закључци и препоруке годишњег форума Економско-социјалног савета о финансирању развоја договорени на међувладином нивоу биће део укупног праћења и процене спровођења ове агенде на политичком форуму на високом нивоу.

87. На састанцима сваке четири године под окриљем Генералне скупштине, политички форум на високом нивоу даваће политичке смернице у вези са Агендом и њеним спровођењем и препознати напредак и новонастале изазове те се бавити даљим акцијама усмереним ка убрзању спровођења. Следећи политички форум на високом нивоу под окриљем Генералне скупштине одржаће се 2019. године, чиме је циклус састанака поново утврђен, како би се постигла максимална усклађеност с четворогодишњим свеобухватним процесом процене политика.

88. Истичемо значај стратешког планирања, спровођења и извештавања на нивоу целог система како би се обезбедила кохерентна и целовита подршка спровођењу нове Агенде од стране развојног система Уједињених нација. Релевантна руководећа тела треба да предузму мере да процене такву подршку спровођењу и извете о напретку и препрекама. Поздрављамо актуелни дијалог на Економско-социјалном савету о дугорочном позиционирању развојног система Уједињених нација и радујемо се предузимању активности по овим питањима, у складу с потребама.

89. Политички форум на високом нивоу подржаће учешће у процесима праћења и процене најважнијих група и других релевантних заинтересованих страна у складу с Резолуцијом 67/290. Позивамо те актере да извештавају о свом доприносу спровођењу Агенде.

90. Од Генералног секретара тражимо да, у сарадњи с државама чланицама, припреми извештај који ће се разматрати на 70. заседању Генералне скупштине као припрема за седницу политичког

форума на високом нивоу 2016. године, у којем ће се навести кључни фазни резултати у правцу кохерентног, ефикасног и инклузивног праћења и процене на глобалном нивоу. Извештај треба да садржи предлог организационих решења за процене које спроводе државе на политичком форуму на високом нивоу под окриљем Економско-социјалног савета, укључујући препоруке о смерницама за добровољно заједничко извештавање. Извештај треба да разјасни институционалне одговорности и понуди смернице о годишњим темама, о следу тематских процена и о опцијама у вези с периодичним проценама за политички форум на високом нивоу.

91. Потврђујемо нашу непоколебљиву посвећеност остваривању ове агенде и њеном максималном коришћењу у циљу промене нашег света набоље до 2030. године.

4. пленарно заседање
25. септембар 2015.

**Инструменти поменути у одељку под називом
„Циљеви и потциљеви одрживог развоја“**

Оквирна конвенција Светске здравствене организације о контроли дувана (Уједињене нације, *Серија међународних уговора*, том 2302, бр. 41032)

Оквир за смањење ризика од катастрофа из Сендаија за период 2015–2030. (Резолуција 69/283, анекс II)

Конвенција Уједињених нација о Закону мора (Уједињене нације, *Серија међународних уговора*, том. 1833, бр. 31363)

„Будућност коју желимо“ (Резолуција 66/288, анекс)